

Úr Fólkatinginum

UNDIR ORÐASKIFTINUM Í FÓLKATINGINUM Í DESEMBER
MÁNADA 1964 FLUTTI P. M. DAM FRAM RÖÐU, SUM VIT
HER ENDURGEVA BROT BURTURÚR:

STATURIN 30 MILJ.

Ifølge foreliggende forslag til finanslov beløber statens udgifter til Færøerne sig til henimod 30 millioner.

Statens udgifter til fiskeriinspektionen ved Færøerne drejer sig om ca. 4 millioner.

Store tal sammenlignet med statens udgifter til Færøerne for bare nogle få år siden.

I 1959/60 var der således kun tale om knapt 16 millioner kroner. Men administrationen af Færøerne koster mere end de nævnte 30 millioner.

Hertil må lægges den færøske landsskattes udgifter, der nu nærmer sig de 50 millioner, hvortil kommer kommunernes udgifter, der er betragtelig store pr. skatteborger nogenlunde det samme som i kommunerne i den øvrige del af kongeriget.

Den direkte beskatning til lagtinget — landsskatten — og kommunerne ligger noget højere på Færøerne end tilfælde er herhede, når der er tale om de små og middelstore indtægter, medens den progressive skatteskatte rammer hårdere de store indtægter i Danmark end på Færøerne.

Men på Færøerne findes ikke — heller ikke i forhold til folketallet — så mange store skatteindtægter som i Danmark. De helt store findes slet ikke.

DANMARK HEVUR VINNING AV FØROYUM

Man hører ofte forannævnte statsudgifter til Færøerne betegnet som et underskud, Danmark har af Færøerne.

Men kan man gøre det? Skal der gøres op, kan man ikke undgå at tage alt med.

Det kan således siges, at man i Danmark tjener ikke så lidt på handelen med Færøerne.

Importen fra Danmark til Færøerne drejede sig for året 1963 om 87,6 millioner kroner, af en samlet import på 138,4 millioner kr.

Jeg er ikke istand til at anlå for tjenesten på denne handel hverken i procent eller i samlet kronbeløb. Men der er vist tale om ret store millionbeløb.

Det er rigtigt, når der bliver sagt at denne fortjeneste går kun delvis ved beskatning eller ad anden omvej i statskassen. Men den tilgår medlemmer af det danske samfund, styrker disses handel — og skaber kraft og produktionsvev og er således ikke uden betydning for det danske samfund, hvad vi færinger kun har grund til at glæde os over.

HANDIL VIÐ DANMARK EINGIN TVINGSUL

Men da der imidlertid tilsyneladende råder en ikke blot stor uvidenhed, men mange gange en ligefrem vildt og forkert opfatelse i blandt mange færinger og forevrigt også i vide kredse herhede vedrørende vor handelsmæssige ret og stilling indenfor riget, forekommer det mig som ganske naturligt, ja, påkrævet, at man fra dette høje sted berigtiger denne misforståelse ved at beskikke et par ord om vor handelsmæssige og valutariske stilling som et selvstyrende samfund indenfor det danske rige.

Det bliver ikke så sjældent anført, at vor handel med Danmark sker ved tvang således, at man på Færøerne ikke kan, om man vil, handle med andre lande end Danmark.

Det er ikke rigtigt. Det er nemlig i overensstemmelse med de faktiske forhold, når det anføres og understreges som et stort gode for færingerne, at det faktisk står dem frit at handle med hvilken som helst land, hvor de finder det gavnligt og mest fordelagtigt at gøre det.

Dette vort frie valg til at drive handel med hvem som helst i hvilken som helst land forudsætter og er betinget af den meget kulante valutariske holdning, man fra

dansk side har indtaget over for Færøerne, idet man fra færøsk side i den danske nationalbank har kunnet — og jeg tvivler ikke på, at man også fremtidig vil kunne — erholde al den fremmede valuta, man ønsker til indkøb just der, hvor man kan købe billigst, bedst og mest fordelagtigt.

Denne den danske nationalbanks og det danske samfunds forståelse og velvillige holdning over for det færøske samfund gør vor valutariske stilling ret enestående, særlig i betragtning af, hvad vort ensidige erhverv- og eksport ellers åbner af handelsmæssige muligheder.

Jeg kender intet samfund med en friere og valutarisk set bedre funderet stilling end det færøske samfund har i samhörighed med det danske rige.

Selvfolgelig erholder vi ikke den fremmede valuta gratis fra den danske nationalbank. Vi køber den for færøske eller danske penge, som vi har indtjent eller råder over.

Men dette altid at kunne købe fremmed valuta, når man har brug for den, er af uvurderlig betydning for særlig vore forretningsfolk, ja, for det færøske samfund i det hele taget.

Det er vel rigtigt, at uddannelsen i det danske sprog, at det intime kendskab, færingerne og danskerne har til hinanden, at rigssamhörigheden og den deraf følgende skæbnefællesskab med danskerne gør det lettest og naturligt for færingerne at handle med og via Danmark.

VIT KEYPÁ HAR VIT EINKI SELJA

Men det er som allerede antydnet ikke tale om tvangsmæssige foranstaltninger, der nøder færingerne til at handle med og via Danmark.

I kraft af den nævnte generose indstilling, nationalbanken og de danske myndigheder har over for det færøske valutabehov, handler færingerne forøvrigt ikke så lidt med andre fremmede lande, selv med sådanne lande, hvor der ikke findes nogen køber af vore eksportvarer. Som eksempel herpå kan nævnes Frankrig, hvor vi ved hjælp af valuta fra den danske nationalbank har ladet bygge 7 af disse store moderne langlinefartøjer, skønt Frankrig er et af de lande, hvor til vi ikke eksporterer noget. Med hensyn til skibsbygningen har samme forhold gjort sig i endnu højere grad gældende i Norge. Vi har kunnet bygge en stor del af vor nye fiskeriflåde i dette land, skønt det ikke har været noget markedsland af betydning for vore eksportvarer.

Det har som sagt ligget mig meget på sinde at sætte tingene på plads her. Thi det er af største betydning, at alle er ganske klar over, hvilke valutariske og derved handelsmæssige muligheder, vi har i samarbejde med den danske nationalbank. Fremtidig bør der ikke findes folk på Færøerne, der gennem samme vildfarelse som købmanden, der under agitationen til sidste folketingsvalg på et politisk møde åbnede breddiden til med et værre bombardement imod folketingsmanden Johan Nielsen for, at man fra dansk side havde stækket vor handelsmæssige frihed og forhindret os at handle med andre end danskerne og derved påført det færøske samfund ubodelig skade.

IBÓÐARSÞURNINGURIN

Forleden dag fandt en større debat sted her i dette høje ting om den vanskelige boligsituation her i Danmark.

Jeg forstod, at en af de største vanskeligheder i forbindelse med boligbyggeriet var mangelen på arbejdskraft. Den dyre finansiering var selvfølgelig en gene, idet den

fordyrede lejlighederne i den grad, at den mindre bemiddelte del af befolkningen havde de største vanskeligheder med at klare huslejen uden større tilskud.

På Færøerne og særlig på de større pladser som i hovedstaden Thorshavn brænder boligbyggeriet ikke i mindre grad på end i Danmark.

Hvorvidt boligbyggeriet på Færøerne er et overtaget anliggende er et spørgsmål, der står i disput.

Undertegnede og forhenværende lagmand A. Samuelsen, landsstyremand Louis Zachariassen og flere, der var med til at behandle sagen vedrørende, hvilke anliggende og og sagsområder, man fra færøsk side helt eller delvis ønskede at overtage var — og det er jeg stadigvæk — af den formening, at med hensyn til ordet »bolige« i overtagelses dokumentet mentes kun det lovgivnings- og forskriftsmæssige vedrørende de sanitære og sundhedsmæssige forhold, bygningskommissionens og overbygningsskommissionens opgaver m. m., medens finansieringen og pekuniære støtteforanstaltninger fortsat burde være et fællesanliggende, idet vi var ganske klar over, at vi ikke i nær fremtid ville være istand til at klare den økonomiske side af opgaven uden på bekostning af andre allerede påtrængende opgaver, som vill lægge beslag på alle vore kræfter. Disse opgaver var legio og inden for alle områder, hvad enten der var tale om samfærdsels eller erhvervsmæssige, sociale eller skolemæssige og kulturelle opgaver. Under forudsætningen af rigtigheden af, at boligområdet kun delvis var overtaget — delvis overtagelse af et område forudsattes i styrelsesordningen — forte jeg forhandlinger med departementschef Andreas Møller om visse lovændringer, der var nødvendige for statens boligstøtteforanstaltninger, også skulle kunne omfatte Færøerne.

RIKISUMBÓÐSMAÐURIN
INNOTI

Men daværende rigsbudsmand gik imod vor forklaring eller opfattelse og påstod, at juridisk set kunne ordet »bolige« i overtagelsesdokumentet kun udlægges således, at man havde overtaget også den finansielle side af sagen, særlig den tilskuds-mæssige.

Men jeg og mange med mig er som sagt ikke indforstået med den udlægning, som rigsbudsmanden har givet, hvorfor jeg tillader mig at henstille til den høje regering at tage spørgsmålet om statens medvirkning i løsningen af den økonomiske side af boligbyggeriet på Færøerne til velvillig overvejelse, idet dette er af samme fundamentale betydning på Færøerne som i Grønland og her i det egentlige Danmark. Trangen til statens medvirkning i løsningen af dette brændende spørgsmål er ikke mindre på Færøerne end her nede og på Grønland.

EIN STÁTSPUGÁVA

Medvirkning til tilvejebringelsen af den manglende finansiering af boligbyggeriet på Færøerne er under alle omstændigheder en statsopgave, hvad enten man bifalder forhenværende rigsbudsmands eller min og fleres mening med hensyn til, hvorvidt bolig og boligbyggeri er et overtaget anliggende.

Man havde i sin tid, da man oprettede realkreditinstituttet på Færøerne, planer om, at dette institut også skulle påtage sig opgaven at yde lån til boligbyggeriet på Færøerne, idet man allerede dengang erkendte, at vore hjemlige sparekasser og banker alene ikke var istand til at yde de nødvendige lån, som det fremtidige boligbyggeri på Færøerne krævede.

Men Færøernes realkreditinstitut er så stærkt engageret i finansieringen af formyelsen af den færøske fiskeriflåde, at det mangler midler til at påtage sig opgaven til også at yde lån til boligbyggeri.

Jeg tillader mig derfor at bede den høje regering om venligst at tage under velvillig overvejelse, hvorvidt det er muligt med statens medvirkning at yde Færøernes realkreditinstitut de nødvendige midler til udvidelse af dets virksomhed til også at omfatte lån til boligbyggeri

Det skal i denne forbindelse bemærkes, at i sidste lagtingssamling stiftede man en boligbyggefond med en grundkapital på en million. Men der vil gå mange år, inden denne fond kan blive istand til at yde byggeplan af nogen nævneværdig betydning for det færøske boligbyggeri. Men oprettelse af denne fond er selvfølgelig et skridt i den rigtige retning.

SOSIALAR VEITINGAR

Man er, forstår jeg, fra samtlige politiske partiers side i denne høje sal indforstået og i gang med at forberede et nyt fremstød til forbedring af de sociale kar for gamle, invalider og alle trængende her i Danmark.

Jeg har noteret mig dette med den allerstørste glæde.

Vi har jo på Færøerne så vel som en berettiget og fastslået sag, at på det sociale område skal der på Færøerne aldrig igen praktiseres forskelslove i forhold til, hvad man har i det egentlige Danmark.

Jeg glæder mig derfor til, at de forbedringer på det sociale område, som man nu forbereder, også må komme til at gælde for Færøerne.

Den glæde og tilfredshed, de sidste sociale love skabte på Færøerne kan ikke udtrykkes og måles i pengebeløb, men er af en langt lodligere og værdifuldere karakter, idet de trængende modtog de disse love som en frigørelse af akt frigørelse fra trange og uværdige til frie, værdige og menneskelige kår.

Jeg vil så meget henstille til den høje regering om venligst at drage omsorg for så hurtigt som muligt at sende de lovforslag, man måtte komme til Færøernes hjemmestyre (lagting og landsstyre) til vedtagelse, så de også kan sættes ikraft for Færøerne.

MERKÐ EIGUR AT VERÐA VIÐURKENT

Jeg har mange gange, også fra denne høje talerstol, udtrykt min glæde over den dybe forståelse, det færøske folk fandt hos det høje ministerium, folketing og rigsmyndigheder i det hele taget efter den lange og uhøjgelige adskillelse under Hitlers og nazismens forfærdelige kvalertag.

Denne forståelse manifesterede sig i den nye styrelsesordning for Færøerne af 1948, hvor man principielt gik med til, at færingerne til enhver tid kunne erholde alt

det selvstyre, som de måtte finde at tjene dem bedst, og hvor man anerkendte færingerne som et folkesamfund, en nation, den sjette nordiske nation, med eget sprog og kultur og ret til sit egne nationale flag, som de med englændernes anerkendelse havde brugt under krigen, og som de var kommet til at holde af og elske på samme måde, som enhver nation elsker sit flag.

Flaget skulle således efter min mening have opnået den fulde og lovlige anerkendelse som vort nationale symbol. Det vejer på alle vore skibe inden for som uden for vort søterritorium, på alle verdenshave, hvor færøske skibe sejler. Dets ret som det færøske folks flag er bekræftet ved kongelig resolution.

Men når sådanne episoder kan indtræffe, som skete i Reykjavik i sommer, hvor danske studenter nedlagde protest mod de færøske studenter fremmede under det færøske flag på de nordiske studenter stævne i Reykjavik med det resultat, at det færøske flag blev fjernet, må der vel være noget, der halter.

Skønt jeg som sagt personlig ikke kan tro, at der er noget i vejen med den lovlige anerkendelse, kongens resolution, rejser en sådan episode som forannævnte ønsket om, at man fra autoritativ side lader foretage den nødvendige undersøgelse af, hvorvidt der kan være tale om mangler ved den lovlige anerkendelse af flaget som færingeres flag og nationale symbol.

Jeg henstiller til den høje regering venligst at tage dette spørgsmål til velvillig overvejelse og lade de fornødne undersøgelser foretage.

FØROYAR LIMUR Í NORDISK RÁÐ

Jeg føler mig overbevist om, at det ikke fra nogen af de nordiske nationer gøres indsigelser mod at anerkende færingerne som den sjette nordiske nation. Men i så tilfælde må det siges at være naturligt, at man fra færøsk side vælger repræsentation i nordisk råd.

Jeg ved, at man på Færøerne ville være den høje regering meget forbunden, om man fra regeringens side tager de fornødne skridt for at få dette spørgsmål løst.

Jeg vil så meget henstille til den høje regering, at dette må ske.

(Framhald á 3. síðu)

Kunngerð um skattlegging av inntøkum forvunnar í Islandi

Sum lýst 28. februar 1964 verður her tikið uppáttar, at higartil galdandi skipan um, at inntøka, forvunnin í Islandi, skal verða uppgevin við helvt av bruttoinntøkuni, er artikin, og at frá og við skattaárinum 1965/66 verða fyrissettar hesar

REGLUR

Teir, sum eru undir skattskyldu í Føroyum og hava forvunnið alla ella part av inntøkuni í Islandi, skulu geva upp bruttoinntøkuna, og skal vátta frá arbeiðsgevarnum í Islandi verða viðlögð.

Loyvt verður frádrágið:

1. skattur, guldin í Islandi, um kvittan er viðlögð,
2. ferðapeningur fyrri 1 ferð til Islands og aftur,
3. sjúkarakassi, guldin í Islandi, um kvittan er viðlögð, og
4. fyrri tvinnaða húsarhald 100 kr. fyrri hvønn mánað, maður er í Islandi, tá hann er upphaldari og húski hansara er í heimakommununi í Føroyum.

Tórshavn, 4. januar 1965.

LIKNINGARRÁÐ FØROYA

Spinnið í Gøtu

tygum fáa gott tógv, og skjóta avgreiðslu. Vit keypa óvaskaða og vaskaða ull og selja øll sløg av føroy-skum tógvi.

TÓTINGARVIRKIÐ

v/ Ólavur Gregersen — tlf. 20 í Gøtu

Heldur tú ikki SOSIALIN?
So bilegg hann hjá postverkinum